

ความพร้อมในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุผ่านระบบจ่ายเงินอิเล็กทรอนิกส์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

READINESS OF LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN MUENG DISTRICT, KHON KEN PROVINCE TO ADOPT MONTHLY ELDERLY WELFARE PAYMENT THROUGH AN ELECTRONIC SYSTEM

วริศรา วงษ์วอน^{1*} และ ฌาน เรืองธรรมสิงห์²

WARISARA WONGWORN¹ and CHARLES RUANGTHAMASING²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสถานการณ์การจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุในปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ศึกษาความพร้อมในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-payment) ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยตรวจสอบสภาพปัจจุบันในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากข้อมูลทุติยภูมิ ประกอบด้วย ข้อมูลจำนวนของผู้สูงอายุ และข้อมูลการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และข้อมูลปฐมภูมิจากการ สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักคือนักพัฒนาชุมชนและตัวแทนผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มตัวอย่าง ในอำเภอ เมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 10 แห่งโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงและความพร้อมเปิดเผยข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า สภาพการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น มีการจ่ายเบี้ยยังชีพใน ปัจจุบันผ่านสองช่องทาง คือ รับเป็นเงินสด คิดเป็นร้อยละ 26.85 และรับโดยการโอนเข้าบัญชี คิดเป็นร้อยละ 73.15 ส่วนด้าน ความพร้อมพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้สูงอายุในเขตชุมชนเมือง (urban area) มีความพร้อมในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุ ผ่านระบบจ่ายเงินอิเล็กทรอนิกส์ มากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้สูงอายุในเขตกึ่งเมือง (semiurban area) และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้สูงอายุในเขตชนบท (rural area) ตามลำดับ โดยนักพัฒนาชุมชนและผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตชนบทมีความ กังวลถึงการเข้าถึงการให้บริการทางการเงิน รวมถึงในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้สูงอายุในเขตชนบทส่วนใหญ่มองว่าการ จ่ายเบี้ยเป็นเงินสดในแต่ละเดือนไม่ใช่แค่เป็นการแจกเบี้ยที่เป็นตัวเงิน แต่ยังเป็นการออกไปเยี่ยมพบปะผู้สูงอายุ ให้กำลังใจ และ รับทราบปัญหาของผู้สูงอายุ

คำสำคัญ : ความพร้อม ; เบี้ยผู้สูงอายุ ; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ; เงินอิเล็กทรอนิกส์

¹ นักศึกษาปริญญาโทสาขารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, Master's Degree Student in Public Administration, College of Local Administration, Khon Kaen University

² อาจารย์ประจำวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, Lecturer, College of Local Administration, Khon Kaen University

* Corresponding author. Email : visit_srikaew@kkumail.com

ABSTRACT

The objectives of this research are to study the current situation of the elderly welfare money payment of the local government organizations and to study the readiness of local government units in Mueang District, Khon Kaen Province to pay the elderly welfare using e-payment system. Ten local government organizations were chosen to be a representative sample for this study based on purposive Sampling and openness and accessibility of the units. The researcher acquired secondary data from the sampling local organizations containing the number of senior and methods of payment made. Then a primary data obtained from in-depth interview with key informants, which were a Welfare Officer and seniors' people in local jurisdiction. The study indicated that the payment of the elderly welfare of the local government organization in Mueang Khon Kaen Distric There is a payment of current welfare through 2 channels. Paid in cash, representing 26.85 percent and received by transferring into account, accounting for 73.15 percent. As for readiness, it was found that Local administrative organizations and the elderly in urban areas were ready to pay and to receive the payment through the electronic payment system than local government organizations and the elderly in the semi-urban and rural areas respectively. Welfare Officers and elders living in rural areas were worry about accessibility of financial services. Furthermore, for them in the rural area, the monthly cash payment was not just a cash payment, but also an act of visit and being visited by officer was also very important. By visiting them, officers would be able to know hardship and problem of the seniors and giving a moral support for them during the visit.

Keywords : Readiness ; Elderly Welfare ; Local Government Organization ; E-Payment

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันเริ่มก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (aging society) ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คาดว่าใน ปี 2564 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคม สูงอายุระดับสมบูรณ์ (aged society) โดยมีคนอายุ 60 ปี ขึ้นไป เป็นสัดส่วนเท่ากับหรือมากกว่า 20% ของประชากรทั้งหมด และอีก 10 ปีจากนั้น หรือ ปี 2574 จะก้าวเข้าสู่ สังคมสูงอายุระดับสุดยอด (super-aged society) มีคนอายุ 65 ปีขึ้นไป เป็นสัดส่วนเท่ากับหรือมากกว่า 14% ของประชากรทั้งหมด หรือมีผู้ที่มีอายุ 60 ปี เป็นสัดส่วนเท่ากับหรือมากกว่า 28% ของประชากรทั้งประเทศ (เทียนทิพย์ เดียวกัน, 2561) เนื่องด้วยวิวัฒนาการด้านการแพทย์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดีและอายุยืนยาวมากขึ้น ผู้สูงอายุเมื่อมีอายุมากขึ้นย่อมเกิดปัญหาในการใช้ชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดด้านร่างกาย เช่น การเคลื่อนไหว การมองเห็น การรับฟัง เป็นต้น หากผู้สูงอายุที่มีฐานะ

ทางครอบครัวค่อนข้างดีก็จะได้รับการดูแลที่ดี ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้สูงอายุที่มีฐานะทางครอบครัวยากจน คนยากไร้ คนที่ไม่สามารถหารายได้เลี้ยงชีพตัวเองและครอบครัวได้ ดังนั้นรัฐบาลจึงกำหนดนโยบายเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุคือ สวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ซึ่งเริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ. 2544 โดยรัฐบาลได้มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงเดือนละ 200 บาท นับเป็นจุดเริ่มต้นในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 มีการตราพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ ซึ่งระบุว่าให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็น ปรับเพิ่มเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพเป็น 500 บาท ต่อเดือน ต่อมามีการแก้ไขพระราชบัญญัติผู้สูงอายุในปีพ.ศ. 2553 ให้มีการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยมีเงื่อนไขว่า ผู้สูงอายุต้องมีสัญชาติไทย และมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทะเบียนบ้าน มีอายุ 60 ปีขึ้นไป และไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐ เช่น เงินบำนาญ

เบี้ยหวัด เบี้ยพิเศษ เป็นต้น (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กองนิติการ, 2550)

ในปัจจุบันการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุเป็นแบบขั้นบันไดโดยเริ่มตั้งแต่ อายุ 60-69 ปี ได้รับ 600 บาท อายุ 70-79 ปีได้รับ 700 บาท อายุ 80-89 ปี ได้รับ 800 บาท และอายุตั้งแต่ 90 ปี ขึ้นไป จะได้รับเดือนละ 1,000 บาท ในการจัดสรรสวัสดิการเบี้ยผู้สูงอายุในปัจจุบันสามารถรับได้โดย 4 วิธีประกอบด้วย 1) รับเป็นเงินสดด้วยตนเอง 2) มอบอำนาจให้บุคคลอื่นรับแทน 3) รับโดยโอนเข้าบัญชีธนาคาร 4) รับโดยโอนเข้าบัญชีธนาคารของผู้รับมอบอำนาจ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2550) ซึ่งปัจจุบันเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดสรรให้แก่ผู้สูงอายุให้ได้รับสวัสดิการอย่างถูกต้องเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ โครงการ e-payment ภาครัฐ เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ National e-payment master plan เป็นการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติมีจุดเริ่มต้นเมื่อปี 2558 โดยธนาคารแห่งประเทศไทยและรัฐบาลโดยกระทรวงการคลังได้ริเริ่มผลักดันแนวคิดนี้ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดการใช้เงินสด โครงการ National e-Payment เป็นการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับระบบการชำระเงินของประเทศให้เป็นแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-payment) ซึ่งมีทั้งหมด 5 โครงการ คือ โครงการที่ 1 การบูรณาการการจ่ายเงินสวัสดิการสังคมด้วย prompt pay เป็นการจ่ายสวัสดิการเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลผ่านระบบ prompt pay สวัสดิการที่รัฐกำหนดให้จ่ายผ่านระบบนี้ประกอบด้วย เงินอุดหนุนเพื่อเด็กแรกเกิด การจ่ายเงินสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เบี้ยยังชีพคนพิการ การจ่ายเงินค่าตอบแทนอื่น เช่น เงินเดือนอสม. เงินเดือนทหารเกณฑ์ หรือเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลเช่นเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม อุทกภัย รัฐช่วยเหลือจะจ่ายผ่านระบบนี้ ส่วนโครงการที่ 2 เป็นการบูรณาการการจ่ายเงินสวัสดิการสังคมด้วยบัตรสวัสดิการ เป็นการจ่ายเงินสวัสดิการผู้มีรายได้น้อย ซึ่งมีฐานะยากจน ผ่านบัตรสวัสดิการ โครงการที่ 3 เป็นโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การรับ-จ่ายเงินภาครัฐทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการการรับชำระเงินและจ่ายเงินของของส่วนราชการด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่นมีการติดตั้งเครื่องรูดบัตรเครดิต บัตรเครดิต ซึ่งประชาชนผู้มาใช้บริการ ต้องชำระผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ และโครงการที่ 4 เป็นการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคม และเพิ่มประสิทธิภาพการรับจ่ายเงินภาครัฐทางอิเล็กทรอนิกส์โดยตรงให้ผู้รับสวัสดิการ ตรงกลุ่มเป้าหมาย ภาครัฐมีฐานข้อมูลกลางในการตรวจสอบสิทธิของผู้รับสวัสดิการ (สำนัก

วิชาการแผนภาษี กรมสรรพากร, 2559) ในการจ่ายเงินสวัสดิการเงินช่วยเหลือของรัฐบาลนั้นจ่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-payment คือผ่านระบบบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคม (e-Social Welfare) และโครงการที่ 5 คือ โครงการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ และมาตรการจูงใจส่งเสริมการเข้าใช้ e-payment ให้กับประชาชน

ในปัจจุบันดำเนินมาถึงโครงการที่ 4 คือโครงการ e-payment ภาครัฐ ซึ่งเป็นการประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการเงินของภาครัฐอย่างครบวงจร ลดความผิดพลาดและการทุจริตจากการจ่ายเงินสดและเช็ค อำนาจความสะดวก จ่ายเงินโดยตรงให้ผู้รับสวัสดิการ ตรงกลุ่มเป้าหมาย ภาครัฐมีฐานข้อมูลกลางในการตรวจสอบสิทธิของผู้รับสวัสดิการ (สำนักวิชาการแผนภาษี กรมสรรพากร, 2559) ในการจ่ายเงินสวัสดิการเงินช่วยเหลือของรัฐบาลนั้นจ่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-payment คือผ่านระบบบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคม (e-Social Welfare) โดยกรมบัญชีกลางจะทำหน้าที่ในการจ่ายเงินเข้าบัญชีธนาคารให้แก่ผู้มีสิทธิรับเงินโดยตรง สวัสดิการที่รัฐบาลเริ่มจ่ายผ่านระบบนี้แล้วคือโครงการเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด และสวัสดิการต่อมาคือสวัสดิการเบี้ยผู้สูงอายุและผู้พิการ ซึ่งเริ่มจ่ายแล้วในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วที่เป็นท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ คือ เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร และกำลังดำเนินการในท้องถิ่นจังหวัดนาร่องอีก 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี นครราชสีมา น่าน พังงา มุกดาหาร สงขลา สมุทรสงคราม สิงห์บุรี และอุทัยธานี แต่ในจังหวัดอื่นๆ ก็ยังสามารถรับเป็นเงินสด รับเข้าบัญชี ให้มอบอำนาจให้บุคคลอื่นได้แบบเดิม ซึ่งถือเป็นเรื่องที่สำคัญที่ท้องถิ่นต้องเตรียมความพร้อม เนื่องจากรัฐบาลจะผลักดันให้จ่ายสวัสดิการเบี้ยยังชีพและเบี้ยผู้พิการนั้นจ่ายเข้าบัญชีโดยตรง จากเดิมที่เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องทำเรื่องเบิกจ่ายและนำไปแจกจ่ายให้ประชาชนตามหมู่บ้านหรือนำเข้าบัญชีให้ผู้สูงอายุ แต่ในอนาคตข้างหน้าจะต้องเป็นหน้าที่ของกรมบัญชีกลางที่โอนเข้าบัญชีให้ผู้มีสิทธิโดยตรงแทน ซึ่งเมื่อวันวันที่ 7 ตุลาคม 2562 อธิบดีโดยกรมบัญชีได้ออกมา กล่าวว่า กรมบัญชีกลางพร้อมโอนเงินเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุและผู้พิการ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้ครบ 76 จังหวัด ภายในเดือนมกราคม ปี 2563 ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ท้องถิ่นต้องเตรียมตัวกับนโยบายที่จะเกิดขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความพร้อมในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามนโยบาย National e-Payment โครงการที่ 4 e-Payment

ภาครัฐ ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมเป็นอย่างไร โดยในการศึกษานี้ จะศึกษามุมมองและความเห็นจากทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความพร้อมของผู้รับโอนคือ ผู้สูงอายุจากที่มาและความสนใจดังกล่าวนำมาสู่คำถามการวิจัยว่า สถานการณ์การจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุโดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยในการศึกษาในครั้งนี้เลือกท้องถิ่นในอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น เนื่องจากจังหวัดขอนแก่นมีการลงนาม MOU ในโครงการ ขอนแก่นสังคมไร้เงินสด และขอนแก่นสมาร์ท ซิตี้ พัฒนาเมืองสู่ไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีความพร้อมในหลายๆด้าน ผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่ศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ว่ามีความพร้อมในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุผ่านระบบจ่ายเงินอิเล็กทรอนิกส์เป็นอย่างไร และ ผู้สูงอายุและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความพร้อมแค่ไหนในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุโดยใช้ e-Payment

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์การจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุในปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
- 2) เพื่อศึกษาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้สูงอายุในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุโดย e-Payment

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยเน้นไปที่การศึกษาศาสนาการณ ในปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้สูงอายุในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุโดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งในปัจจุบันนี้มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งที่ได้มีแนวคิดและได้ดำเนินการจ่ายเบี้ยผู้สูงาระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยโอนปัจจุบันจะเป็นการโอนจากตัวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้นๆ ไปยังผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ย ซึ่งในกลุ่มนี้ก็จะเป็นการง่ายต่อการยอมรับที่กรมบัญชีกลางจะทำหน้าที่ในการจ่ายเงินเข้าบัญชีธนาคารให้แก่ผู้มีสิทธิรับเงินโดยตรงตามนโยบาย National e-Payment โครงการที่ 4 e-Payment ภาครัฐ ในอนาคต

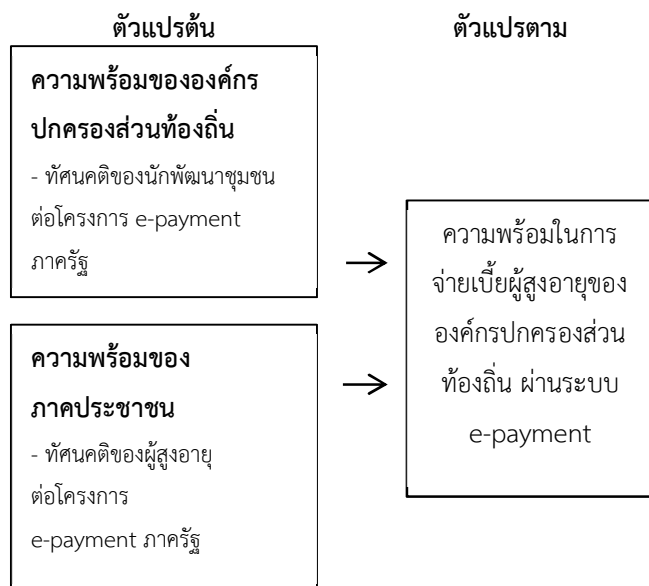
การศึกษานี้ศึกษาความพร้อมมาจากมุมมอง และทัศนคติซึ่งสะท้อนจากจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่มคือกลุ่มผู้ที่มีหน้าที่ในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุในปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือนักพัฒนาชุมชน และอีกกลุ่มคือกลุ่ม

ผู้สูงอายุเองซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับจ่ายเงินผู้สูงอายุ จากนัยยะทฤษฎีที่เชื่อว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึก ความเชื่อ และ ความคิดเป็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่เป็นผลมาจากประสบการณ์ ตลอดจนแนวโน้มของพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อบุคคล หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ให้บุคคลนั้นแสดงออกเป็นปฏิบัติ และกระทำต่อสิ่งนั้นๆในทางสนับสนุนหรือปฏิเสธ ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคล (นันทน์ทิ โตเขียว, 2554) จากทัศนคติก็น่าจะสะท้อนถึงความพร้อมในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุของการจ่ายเงินเข้าบัญชีธนาคารให้แก่ผู้มีสิทธิรับเงินโดยตรง ตามนโยบาย National e-Payment โครงการที่ 4 e-Payment ภาครัฐ ในที่นี้ความพร้อมคือ คือ สภาวะที่บุคคลหรือกลุ่มคน มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความตั้งใจที่จะทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยได้มีการเตรียมตัวมาก่อน เพื่อให้กิจกรรมนั้นเกิดผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ (ประชา ภูณาสีทธิ, 2550)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า อัครณ วงศ์ปรีดี (2558) ได้ศึกษาความพร้อมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการด้านสุขภาพ กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนในประเทศไทย โดยในการศึกษาอัครณ เขาวัดความพร้อมในการจัดการด้านสุขภาพขององค์กรปกครองท้องถิ่นใน 2 ประเด็นหลักคือ 1) ความพร้อมเชิงองค์การ ซึ่งวัดได้จากทัศนคติของผู้บริหารท้องถิ่นต่องานด้านสุขภาพและการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย โครงสร้างองค์กรและระบบสนับสนุนงานด้านสุขภาพ และ2) ความพร้อมของชุมชนซึ่งวัดได้จากทัศนคติของประชาชนต่อการรักษาสุขภาพอนามัยให้แข็งแรง และรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นขององค์กรภาคประชาชนและประชาชนทั่วไป ในด้านงานวิจัยเกี่ยวกับการยอมรับ e-Payment ในการศึกษาทัศนคติและการรับรู้ความเสี่ยงที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้ e-payment ในเขตกรุงเทพมหานครของชไมพร ขนบแก้ว (2562) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่ยอมรับการใช้ e-payment ในเขตกรุงเทพมหานครมีความแตกต่างกันต่อการยอมรับการใช้ e-payment เนื่องจาก 3 ปัจจัย คือ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ส่วนทัศนคติ พบว่า มีผลต่อการยอมรับการใช้ต่อการยอมรับการใช้ e-payment ในเชิงบวก และในส่วนความเสี่ยง มีผลต่อการยอมรับการใช้ e-payment ในเชิงลบ และในการศึกษาการยอมรับการใช้งานของระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ของชลธิชา ศรีแสง (2556) พบว่า ปัจจัยการรับรู้ถึงความเสี่ยงของระบบ e-payment มีผลกระทบในแง่ลบต่อความตั้งใจที่จะนำระบบมาใช้ โดยความเสี่ยงคือปัจจัยที่สามารถอธิบาย

ถึง การตัดสินใจการใช้งานผ่านระบบอินเทอร์เน็ต กรณีผู้ใช้บริการเกิดจากการรับรู้ความเสี่ยงมากจะทำให้ประชาชนเกิดความไม่สบายใจและไม่กล้าที่จะใช้งานระบบดังกล่าว หมายความว่าความตั้งใจใช้งานอยู่ในระดับต่ำ เช่น ข้าราชการเกิดโจรกรรมบัญชีออนไลน์ได้สร้างกระแสให้ผู้คนเกิดความกังวลและหยุดการใช้งานในระบบบัญชีออนไลน์ชั่วคราว เป็นต้น

ผลจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อสำรวจว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่นมีความพร้อมเป็นอย่างไรต่อการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุต่อการใช้ระบบ โครงการ e-payment ภาครัฐ ตามนโยบาย National e-payment ผลจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์และความพร้อมในเบื้องต้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ต่อการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุผ่านระบบ e-Payment ตามโครงการที่ 4 คือโครงการ e-payment ภาครัฐ โดยกรมบัญชีกลางทำหน้าที่โอนเข้าบัญชีผู้สูงอายุโดยตรง ซึ่งหน่วยในการศึกษาในครั้งนี้คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชากรในการศึกษาคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน อำเภอ

เมือง จังหวัดขอนแก่น โดยในการศึกษาในครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น จำนวน 10 แห่งจากทั้งหมด 19 แห่ง โดยใช้วิธีเลือกการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเจาะจงเฉพาะท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น และสอบถามถึงความพร้อมเปิดเผยข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สุ่มได้ กลุ่มตัวอย่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ ประกอบด้วย 1) เทศบาลนครขอนแก่น 2) เทศบาลเมืองบ้านทุ่ม 3) เทศบาลเมืองศิลา 4) เทศบาลตำบลบ้านเป็ด 5) เทศบาลตำบลบ้านค้อ 6) เทศบาลตำบลเมืองเก่า 7) เทศบาลตำบลสำราญ 8) เทศบาลตำบลพระลับ 9) เทศบาลตำบลบึงเนียม 10) อบต.แดงใหญ่ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 เป็นแบบสำรวจข้อมูลทัศนคติซึ่งประกอบไปด้วย ข้อมูลการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุของท้องถิ่น สถิติผู้สูงอายุ งบประมาณรายจ่าย ตลอดจนข้อมูลทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก เจ้าหน้าที่นักพัฒนาชุมชน และ กลุ่มผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุ โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) สภาพการดำเนินงานในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน 2) ปัญหาและอุปสรรคในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุในปัจจุบัน 3) ทัศนคติต่อนโยบายการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุในรูปแบบ e-payment ในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) ประกอบด้วย นักพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องถิ่นละ 1 คน รวม 10 คนและตัวแทนผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน รวม 50 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด 60 คน ในแต่ละแห่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการศึกษาจากข้อมูลทัศนคติของท้องถิ่นประกอบด้วย ข้อมูลการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุของท้องถิ่น สถิติผู้สูงอายุ งบประมาณรายจ่าย ตลอดจนข้อมูลทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำมาวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยทำเป็นตารางแจกแจงความถี่ หลังจากนั้นทำการเก็บรวบรวมจากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากนักพัฒนาชุมชน และ ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างวันที่ 11 มิถุนายน – 22 กรกฎาคม 2562 แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

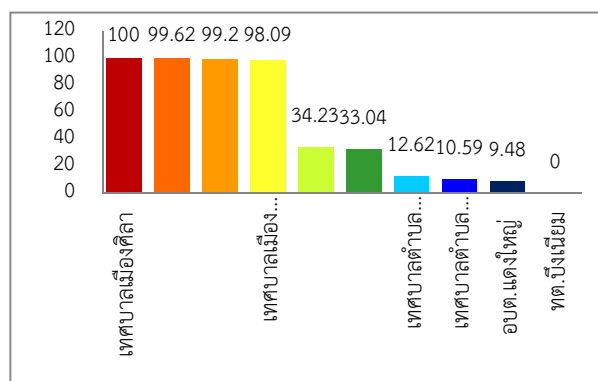
ผลการวิจัยจะเริ่มต้นด้วยการนำเสนอข้อมูลสถานการณ์การจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุในปัจจุบัน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้น จะเป็นผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในส่วนถัดมา

1. ข้อมูลสถานการณ์การจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุในปัจจุบัน

จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิพบว่าการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 10 แห่ง พบว่ามีผู้สูงอายุจำนวนทั้งหมด 36,272 คน และมีการรับเงินโดยโอนเข้าบัญชีจำนวน 26,531 ราย ซึ่งคิดเป็น 73.15 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนทั้งหมด และยังรับเป็นเงินสด 9,741 ราย คิดเป็น 26.85 ของจำนวนทั้งหมด โดยสามารถแจกแจงตามตารางที่ 1 โดยแยกเป็นแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 1 สภาพการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ 10 อปท. ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ข้อมูล ณ เดือน ก.ค. 2562

ที่	อปท.	จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด	รับการโอนเข้าบัญชี (จำนวนร้อยละ)	รับจ่ายเงินสด (จำนวนร้อยละ)
1	เทศบาลเมืองศิลา	4,859	100	0
2	เทศบาลนครขอนแก่น	12,366	99.62	0.38
3	เทศบาลตำบลบ้านเปิด	4,245	98.96	1.04
4	เทศบาลเมืองบ้านทุ่ม	2,627	98.10	1.90
5	เทศบาลตำบลเมืองเก่า	3,190	34.23	65.77
6	เทศบาลตำบลพระลับ	2,830	33.04	66.96
7	เทศบาลตำบลสำราญ	1,458	12.62	87.38
8	เทศบาลตำบลบ้านค้อ	2,340	10.60	89.40
9	อบต.แดงใหญ่	1,224	9.48	90.52
10	เทศบาลตำบลบึงเนียม	1,133	0	100

ภาพที่ 2 แสดงการรับเบี้ยผู้สูงอายุโดยการรับโอนเข้าบัญชีผู้สูงอายุของ 10 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น

จากข้อมูลตาม ตารางที่ 1 สภาพการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ 10 อปท. ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ข้อมูล ณ เดือน ก.ค. 2562 และภาพที่ 2 แสดงการรับเบี้ยผู้สูงอายุโดยการรับโอนเข้าบัญชีผู้สูงอายุ ของ 10 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น จะเห็นได้ว่า เทศบาลที่มีการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุโดยการโอนเข้าบัญชีโดยมีร้อยละของผู้สูงที่ได้รับโอน เป็นร้อยละที่สูงเรียงลำดับดังนี้ เทศบาลเมืองศึกษา ร้อยละ 100, เทศบาลนครขอนแก่น ร้อยละ 99.62, เทศบาลบ้านเปิด ร้อยละ 99.2 และ เทศบาลเมืองบ้านทุ่ม สูงถึงร้อยละ 98.09 ส่วนกลุ่มตัวอย่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้สูงอายุยังขอรับจ่ายเงินสดเป็นร้อยละที่สูงเรียงลำดับดังนี้ เทศบาลตำบลบึงเนียม ร้อยละ 100, องค์การบริหารส่วนตำบลแดงใหญ่ ร้อยละ 90.52, เทศบาลตำบลบ้านค้อ ร้อยละ 89.40 และเทศบาลตำบลสำราญ ร้อยละ 87.38

2. ความพร้อมในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามโครงการ e-payment ภาครัฐ

จากการสัมภาษณ์นักพัฒนาชุมชนและผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 10 แห่งในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปประเด็นความพร้อมในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามโครงการ e-payment ภาครัฐได้ดังนี้ โดยจะอธิบายตามประเภทและรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรียงลำดับดังนี้ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับเทศบาลนคร

ประกอบด้วย เทศบาลนครขอนแก่น

ทัศนคตินักพัฒนาชุมชน : นักพัฒนาชุมชนของเทศบาลนคร มีความคิดเชิงบวกในการทำงาน มีความรู้ และเข้าใจ ในโครงการ e-payment ของภาครัฐ ซึ่งในเทศบาลนคร โดยส่วนใหญ่จะส่งเสริมให้ผู้สูงอายุรับเบี้ยยังชีพโดยการโอนเข้าบัญชี เพื่อรองรับการการรับเงินผ่านระบบ e-payment ของกรมบัญชี ซึ่งในการลงทะเบียนมีการกำหนดให้ใช้เปิดบัญชีเพื่อรับเบี้ยผู้สูงอายุ แต่ก็ยังเหลือแค่ผู้สูงอายุ ดิดเตียง และผู้สูงอายุที่ชราภาพมากๆ ที่ยังรับเป็นเงินสด ซึ่งถือเป็นการเตรียมความพร้อมที่ดีในการปฏิบัติงานในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

ทัศนคติเห็นผู้สูงอายุ : ผู้สูงอายุในเทศบาลนครโดยส่วนใหญ่ สามารถเข้าถึงบริการทางการเงิน และสวัสดิการได้เป็นอย่างดี ซึ่งเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล ในการจ่ายเบี้ยผ่านระบบ e-payment

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับเทศบาลเมือง

ประกอบด้วย เทศบาลเมืองศีลา ,เทศบาลเมืองบ้านทุ่ม

ทัศนคตินักพัฒนาชุมชน : นักพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมือง เล็งเห็นความสำคัญ ในการจ่ายเบี้ยโดยการโอนเข้าบัญชี เพื่อเป็นการลดการใช้เงินสด และ ลดปัญหาเงินขาด เงินหายได้ ยกตัวอย่าง เทศบาลเมืองศีลา ซึ่งมีการกำหนดนโยบายจากผู้นำท้องถิ่นที่ชัดเจน คือ การลดการใช้เงินสด โดยในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุโดยโอนเข้าบัญชีทั้งหมด 100 เปอร์เซ็นต์ เป็นท้องถิ่นต้นแบบในการดำเนินการ ซึ่งแสดงถึงความพร้อมในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุผ่านระบบ e-payment ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ทัศนคติเห็นผู้สูงอายุ : ผู้สูงอายุมีการยอมรับและรับรู้ประโยชน์ เปิดใจในการใช้เทคโนโลยีโดยมีการเปิดบัญชีเพื่อรองรับเบี้ยยังชีพ โดยปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลในท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับเทศบาลตำบล

ประกอบด้วย เทศบาลตำบลบ้านเป็ด ,เทศบาลตำบลเมืองเก่า ,เทศบาลตำบลพระลับ เทศบาลตำบลสำราญ เทศบาลตำบลบ้านค้อ เทศบาลตำบลบึงเนียม

ทัศนคตินักพัฒนาชุมชน : นักพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลโดยส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับนโยบายการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุผ่านระบบ e-payment โดยมองเห็นความสำคัญในการผลักดันในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุโอนผ่านระบบ e-payment ซึ่งสามารถช่วยลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน แต่ก็ยังมีบางเทศบาลที่ยังกังวลเกี่ยวกับ

ความไม่สะดวกของผู้สูงอายุ มองว่าเป็นไปได้ยาก เนื่องจากประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยังมีความต้องการใช้เงินสด และมองว่าเป็นการออกไปเยี่ยมพบปะผู้สูงอายุ และเป็นหน้าที่ของนักพัฒนาชุมชนในการบริการผู้สูงอายุ ซึ่งยังมีเทศบาลที่ยังจ่ายเบี้ยเป็นเงินสด 100 เปอร์เซ็นต์

ทัศนคติเห็นผู้สูงอายุ : ผู้สูงอายุส่วนมากเห็นด้วยกับการรับเบี้ยยังชีพโดยการรับเป็นเงินสดซึ่งสะดวกในการใช้สอย มากกว่าการโอนเข้าบัญชี ไม่สะดวกในการไปเปิดบัญชี และยังขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยี สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้น้อยกว่าผู้สูงอายุในเขตชุมชนเมือง และยังไม่พร้อมด้านพื้นที่ เนื่องจากเขตชุมชนชนบท ยังมีปัญหา เช่น ห่างไกลจากธนาคาร และบางพื้นที่ยังประสบปัญหาตู้เอทีเอ็มไม่เพียงพอ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับองค์การบริหารส่วนตำบล

ประกอบด้วย อบต.แดงใหญ่

ทัศนคตินักพัฒนาชุมชน : นักพัฒนาชุมชนของอบต. ยังมีความกังวลในเกี่ยวกับนโยบายการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุผ่านระบบ e-payment มองว่าเป็นไปได้ยาก เนื่องจากประชาชนในเขตอบต. ยังประชาชนยังมีความต้องการรับเบี้ยผู้สูงอายุโดยรับเป็นเงินสดมากกว่า

ทัศนคติเห็นผู้สูงอายุ : ประชาชนไม่เห็นด้วยในการรับเบี้ยโดยการโอนเข้าบัญชี มองว่าการรับเป็นเงินสดแบบเดิมดีกว่าแล้ว และสะดวกสบายในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

สรุปประเด็นทัศนคติของนักพัฒนาชุมชนและผู้สูงอายุ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ทั้ง 10 แห่ง ในด้านความพร้อมการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุผ่านระบบ e-payment ภาครัฐ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุผ่านระบบ e-payment มากที่สุด คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับ เทศบาลนคร และเทศบาลเมือง ประกอบไปด้วยเทศบาลนครขอนแก่น เทศบาลเมืองศีลา เทศบาลบ้านเป็ด และเทศบาลเมืองบ้านทุ่ม เนื่องจากมีความพร้อมในด้านของนักพัฒนาชุมชน และ ผู้สูงอายุ ที่มีความรู้ และความเข้าใจต่อนโยบาย e-payment ภาครัฐ ในส่วนของนักพัฒนาชุมชน มีทัศนคติเชิงบวกในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุผ่านระบบ e-payment ส่งผลให้ผู้สูงอายุในท้องถิ่น สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้ดี เปิดใจยอมรับสิ่งใหม่ เข้าใจในเทคโนโลยีที่ทันสมัย จึงทำให้ง่ายต่อการปฏิบัติงานของนักพัฒนาชุมชนในพื้นที่ รองลงมาคือเทศบาลตำบล ประกอบด้วย

เทศบาลตำบลบ้านเป็ด เทศบาลตำบลเมืองเก่า เทศบาลตำบลพระลับ เทศบาลตำบลสำราญ เทศบาลตำบลบ้านค้อ เทศบาลตำบลบึงเนียม จากการศึกษาพบว่า นักพัฒนาชุมชนมีความพร้อมในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุผ่านระบบ e-payment แต่ยังมีความกังวลเกี่ยวกับผู้สูงอายุในพื้นที่ที่ยังสะดวกรับเบี้ยยังชีพ เป็นเงินสด ในส่วนผู้สูงอายุในท้องถิ่นระดับเทศบาลตำบล ยังไม่พร้อมในการรับเบี้ยผ่านระบบ e-payment ยังมีความกังวลต่อการใช้เทคโนโลยีมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับ e-payment ค่อนข้างน้อยส่งผลให้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับเทศบาลตำบลมีความพร้อมในระดับปานกลาง ในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล นักพัฒนาชุมชน ยังมองว่าเป็นเรื่องยากในการรับเบี้ยผ่านระบบ e-payment และมองว่าองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ซึ่งโดยส่วนใหญ่ประชาชนยังมีความต้องการในการได้รับเบี้ยยังชีพแบบเงินสด เนื่องจากสะดวกในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้ความพร้อมในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุอยู่ในระดับที่น้อยที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพทั่วไปในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่าสภาพการจ่ายสวัสดิการเบี้ยผู้สูงอายุในปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 10 แห่ง มีการจ่ายสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยผ่าน สองช่องทางคือ รับเป็นเงินสด คิดเป็นร้อยละ 26.85 และรับโดยการโอนเข้าบัญชี คิดเป็นร้อยละ 73.15 ซึ่งได้ยึดแนวทางการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าความพร้อมในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามนโยบาย National e-payment ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีทั้งสิ้น 2 ประเด็นหลัก คือ 1) ความพร้อมขององค์กร ซึ่งวัดได้จากทัศนคติของนักพัฒนาชุมชน ต่อนโยบายการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ตามโครงการ national e-payment พบว่าทัศนคติในทางบวกของผู้ปฏิบัติงานส่งผลต่อความพร้อมในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามนโยบาย National e-payment ซึ่งสอดคล้องกับ นิยามของ Montano & Kasprzyk (2008) และ Wenden (1991) (อัครณัฐ วงศ์ปรีดี, 2558) เห็นได้ว่า ทัศนคติเป็นความเชื่อ ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่ง

ใดสิ่งหนึ่ง ถ้าบุคคลนั้น มีความเชื่อ ความรู้สึกทางบวกกับสิ่งใดจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมทางบวกต่อสิ่งนั้น (สุภิกา นิรติชัย, 2561) และสอดคล้องกับการศึกษาความพร้อมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการด้านสุขภาพ กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนในประเทศไทย ของ อัครณัฐ วงศ์ปรีดี (2558) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความโดดเด่นในด้านการจัดการสุขภาพ มีความพร้อมเชิงองค์การ เนื่องจากมีผู้บริหาร ที่มีทัศนคติในเชิงบวกต่องานด้านสาธารณสุขและมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายภาคประชาชนและหน่วยงานภายนอกพื้นที่

2) ความพร้อมของภาคประชาชน ซึ่งวัดได้จากทัศนคติของผู้สูงอายุต่อนโยบายการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ตามโครงการ national e-payment จากผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุในเขตชุมชนเมืองมีความพร้อมในการเข้าถึงบริการทางการเงินมากกว่าผู้สูงอายุในเขตชนบท ที่ยังมีความกังวลในการรับเบี้ยโดยระบบ e-payment เนื่องจากยังมีความต้องการรับแบบเงินสด ซึ่งไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้สอดคล้องกับบทความเชิงวิชาการ ของ จิรณัฏฐ์ ชาญเชิงพานิช (2559) พบว่าปัญหาการเข้าถึงการบริการทางการเงินระดับฐานรากของประเทศไทย ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นกับประชาชนในชนบท ซึ่งยังขาดโอกาส เนื่องจากผู้ให้บริการทางการเงินในระบบยังไม่สามารถเข้าถึงได้

สรุป การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบใหม่คือ ผู้สูงอายุในเขตเมืองมีความรู้และความเข้าใจในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุผ่านระบบ e-payment ได้ดีกว่าผู้สูงอายุในเขตชนบท เนื่องจากโดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับนโยบายดังกล่าว ซึ่งต่างจากผู้สูงอายุในเขตชนบท ที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับโครงการ e-payment ภาครัฐและสะดวกรับเบี้ยยังชีพแบบเดิม และยังต้องการให้ท้องถิ่นนำเงินมามอบให้แบบเดิม ทั้งนี้ผู้สูงอายุยังมองว่าเป็นการเป็นการพบปะเยี่ยมเยียน ให้กำลังใจ ระหว่างผู้นำท้องถิ่นและผู้สูงอายุอีกด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ในการจ่ายสวัสดิการเบี้ยผู้สูงอายุโดยผ่านระบบ e-payment ตามยุทธศาสตร์ National e-payment โดยกรมบัญชีกลางนั้น หากรัฐบาลต้องการให้จ่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยเห็นว่าในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุผ่านระบบ e-payment นั้น รัฐบาลควรเริ่มจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมก่อนซึ่งจากการศึกษาในครั้งนี้ท้องถิ่นที่มีความพร้อม

คือ ท้องถิ่นระดับเทศบาลนคร และเทศบาลเมือง โดยเรียงลำดับไปตามลำดับตามขนาด โดยเริ่มจาก เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลตามลำดับซึ่งจะทำให้ท้องถิ่น มีการเตรียมความพร้อม ในการรับเบี้ยยังชีพผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้มากยิ่งขึ้น

2. การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลในการให้ความรู้ในด้าน e-payment ให้แก่ผู้สูงอายุในท้องถิ่น ที่รับเบี้ยผู้สูงอายุแล้ว หรือกำลังจะรับเบี้ย รัฐบาลควรให้ความสำคัญในการประชาสัมพันธ์ โดยมีการสร้างแรงจูงใจในการใช้ e-payment โดยมีโปรโมชั่นหรือรางวัลเพื่อเป็นการช่วยสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีความสนใจในการรับเบี้ยยังชีพผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีการรับรู้ถึงประโยชน์ และการใช้งานที่ง่าย ทำให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้มากยิ่งขึ้น

3.สวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุนั้นเป็นสวัสดิการที่รัฐช่วยแบ่งเบาภาระครอบครัวในการดำรงชีพของผู้สูงอายุ ยิ่งในสังคมปัจจุบันสังคมไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ทำให้มีผู้สูงอายุเป็นจำนวนมาก ส่งผลถึงงบประมาณของประเทศที่รัฐบาลต้องเตรียมไว้จัดสรรให้กับผู้สูงอายุ ผู้วิจัยเห็นว่า รัฐบาลควรส่งเสริมการออม ตั้งแต่อายุยังน้อย เพื่อเตรียมเงินไว้ใช้จ่ายแก่เฒ่าหรือเกษียณอายุ โดยมีการให้ความรู้ มีการวางแผนทางการเงิน ตั้งแต่

ช่วงการเริ่มทำงาน เพื่อที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุ มีชีวิตการเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยไม่ต้องพึ่งสวัสดิการของรัฐเพียงอย่างเดียว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความพร้อมในการจ่ายสวัสดิการเบี้ยผู้สูงอายุ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรเลือกศึกษาพื้นที่อื่น เช่น จังหวัดอื่นที่ผู้ศึกษาสนใจ หรือ ใช้การศึกษาเชิงเปรียบเทียบท้องถิ่นที่อยู่ในเขตเมืองและท้องถิ่นที่อยู่ในเขตชนบท เพื่อยืนยันผลการศึกษาในเบื้องต้นนี้

2. ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความพร้อมในการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยศึกษาจากทัศนคติของนักพัฒนาชุมชนและผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการศึกษาครั้งถัดไปควรใช้เครื่องมือในการวิจัยแบบอื่น เช่น แบบสอบถาม รวมถึงมีโอกาสสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอื่น ๆ เช่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้นำท้องถิ่น เพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- [1] คณะทำงานโครงการ National e-Payment. (2559). *โครงการ National e-Payment*. เว็บไซต์โครงการ National e-Payment. สืบค้น 22 ตุลาคม 2561.
- [2] จิรณัทย์ ขาญเชิงพานิช. (2559). *การเข้าถึงระบบการเงินฐานรากของประเทศไทย*. ประเด็นร้อน มกราคม 2559 สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- [3] ชไมพร ขนบแก้ว และกนกพร ชัยประสิทธิ์. (2562). *ทัศนคติและการรับรู้ความเสี่ยงที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ การใช้ e-payment ผ่านธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ในเขตกรุงเทพมหานคร*. วารสารการจัดการและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2562.
- [4] ทีมข่าวการเมือง. (8 สิงหาคม 2562). *กรมบัญชีกลาง พร้อมจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและเบี้ยความพิการ จ.สิงห์บุรี 9 ส.ค. 62*. กรุงเทพฯธุรกิจ.
- [5] ทีมข่าวจันนิวส์. (28 มีนาคม 2562). *สธ. เตรียมความพร้อมการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและเบี้ยความพิการของ อปท. ตามโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคม (e-payment)*. Gnew.
- [6] นิตยา ปินตาวงศ์. (2559). *ความพร้อมของนักศึกษาที่มีผลต่อแนวคิดประชาคมอาเซียนของนักศึกษา: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- [7] นนทนต์ โดเปีย. (2554). การเปิดรับสื่อและทัศนคติของนักศึกษาสาขานิติวิทยาศาสตร์ ที่มีต่อการกักสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- [8] ประชา กุณาสี. (2550). การเตรียมความพร้อมของพนักงานในองค์กรเฉพาะกิจที่อยู่ในภาวะการเปลี่ยนแปลง. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [10] พิรุณ กิตติคุณ. (2561). การพัฒนางานบริการภาครัฐด้านระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ. ประเด็นร้อน พฤษภาคม 2561 สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- [11] พรณอร พัฒนาการค้า. (2560). ปัจจัยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 : กรณีศึกษาเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์. วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2560 หน้า119-123.
- [12] รุจิราภรณ์ นาแข็งฤทธิ์. (2558). ความเป็นธรรมของระบบเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเมืองและเขตชนบท. สารนิพนธ์พัฒนาแรงงาน และสวัสดิการมหาดิน ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [14] วิชุดา สาธิตพร, สติธ ธานีโชติ, ธนพันธ์ โล่ประกอบทรัพย์ และสุนิสา ช่อแก้ว. (2560). การสร้างความเป็นธรรมทางสังคมผ่านนโยบายสวัสดิการสังคม: กรณีศึกษาการเข้าถึงและได้รับประโยชน์จากโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ. วารสารผู้ตรวจการแผ่นดิน ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2560 หน้า 52-53.
- [15] ศุภิกา นิธิศิ. (2561). ทัศนคติ แรงจูงใจ และพฤติกรรมการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2561 หน้า 164.
- [16] สำนักวิชาการแผนภาษีกรมสรรพากร. (2559). การดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์National e-Payment.
- [17] อัครณ วังศรีปรีดี. (2558). ความพร้อมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการด้านสุขภาพ กรณีศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนในประเทศไทย. วารสารการบริหารท้องถิ่น, ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม 2558 หน้า 7-12.